

සමුපකාර අතිරික්ත අරමුදල - 2024

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 විශ්වාසනීය කළ මතය

සමුපකාර අතිරික්ත අරමුදලේ 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ ප්‍රමාණාත්මක ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලට අදාළ තොරතුරු ද ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්වලින් සමන්විත 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන, ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(3) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

අරමුදලේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව මම මතයක් ප්‍රකාශ නොකරමි. මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවල වැදගත්කම හේතුවෙන් මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් විගණන මතයක් සඳහා පදනමක් සැපයීමට ප්‍රමාණවත් හා උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට මා හට නොහැකි විය.

1.2 විශ්වාසනීය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මා මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් විශ්වාසනීය කළ මතයක් පළකරනු ලැබේ.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාශ්ථවයන්ගේ වගකීම්

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, අරමුදල අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරිත්වය අරමුදල ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා අරමුදල අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

අරමුදලේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, අරමුදලේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව පවත්වනු ලබන විගණනය මත පදනම්ව අරමුදලේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව විගණකගේ වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ වගකීම වේ. කෙසේ වුවද, මතය වියාවනය සඳහා පදනම කොටසේ විස්තර කර ඇති කරුණු හේතුවෙන් මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් විගණන මතයක් සඳහා පදනමක් සැපයීමට ප්‍රමාණවත් හා උචිත විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට මා හට නොහැකි විය.

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන නිරීක්ෂණ

1.5.1 ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූල නොවීම

අදාළ ප්‍රමිතියට යොමුව සහිතව අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති 01 හි 70 ඡේදය හා මූල්‍ය වාර්තා ආකෘතිය ප්‍රකාරව ද්‍රවශීලතාවයේ අනුපිළිවෙලට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි. තවද ප්‍රමිතයේ 76 ඡේදය අනුව වසරක් තුළ උපලබ්ධිවෙනැයි අපේක්ෂිත රු. 2,585,000,000 ක් වූ එක් අවුරුදු ස්ථාවර තැන්පතු හා රු.173,500,000 ක් වූ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ජංගම වත්කම් යටතේ දැක්විය යුතු වුවත් ජංගම නොවන වත්කම් යටතේ දක්වා තිබුණි.	2025 වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල නිවැරදිව ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ.	ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති ප්‍රකාරව නිවැරදි ආකෘතියෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

1.5.2 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) විවිධ සේවා සමුපකාර සමිති/ සංස්ථාවලින් සමාලෝචිත වර්ෂයේ දෙසැම්බර් 31 දිනට ලැබිය යුතු රු.210,808,907 ක ණය පොලියෙන් අයකර ගැනීමේ හැකියාවක් නොමැති ප්‍රමාණය හඳුනාගෙන ඒ සම්බන්ධයෙන් වෙන්කිරීම් සිදුකර නොතිබුණි.	2025 වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල නිවැරදිව ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ.	ලැබිය යුතු ශේෂ විශ්ලේෂණය කර අයවීමේ හැකියාවක් නොමැති ශේෂ සම්බන්ධයෙන් වෙන් කිරීමක් සිදුකිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.
(ආ) 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට රු.39,244,389 ක් වූ එකඟ වේ. නොනිමි වැඩ තුළ 2022 වර්ෂයේදී ගෙවූ රු.14,841,000 ක අත්තිකාරම්, වියදම් සේ ගිණුම්ගත කර තිබීම හේතුවෙන් නොනිමි වැඩ හා සම්බන්ධිත ශේෂය එම ප්‍රමාණයෙන් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි. මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳ ප්‍රකාශනයේ ජංගම නොවන වත්කම් යටතේ දක්වා තිබූ රු.24,403,389 ක් වූ නොනිමි වැඩ පිළිබඳව ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 01 හි 127 (ඇ) ඡේදය ප්‍රකාරව අතිරේක තොරතුරු හෙළිදරව් කර නොතිබුණි.	එකඟ වේ.	ගනුදෙනු නිවැරදිව ගිණුම්ගත කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය. ප්‍රමිතිය ප්‍රකාර හෙළිදරව් කළ යුතු තොරතුරු හෙළිදරව් කළ යුතුය.

1.5.3 නොසැසඳූ පාලන ගිණුම් හෝ වාර්තා

විෂයය	මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව වටිනාකම (රු.)	අනුරූපී වාර්තා අනුව වටිනාකම (රු.)	වෙනස (රු.)	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
ලැබිය යුතු සමුපකාර සමිති ණය	71,751,576	61,829,069	9,922,507	අදාළ තොරතුරු සොයා බලා නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ.	ගිණුම් හා වාර්තා අතර වෙනස්කම් හඳුනාගෙන නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

1.5.4 විගණනය සඳහා ලිඛිත සාක්ෂි නොවීම

විෂයය	මුදල (රු.)	නොසැපයූ විගණන සාක්ෂි	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) ලැබිය යුතු සමුපකාර සමිති ණය	41,234,343	ශේෂ සනාථ කිරීම්	පළාත් දෙපාර්තමේන්තු වෙත යොමුකර ඇතත් පළාත් 05කින් පමණක් ශේෂ සනාථන ලබාදී ඇත.	සියළු ශේෂ සනාථ කරගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.
(ආ) ඇවර ගිණුම (හර) ශේෂය	2,620,473	පිළියෙල කරන ලද ඇවර ගිණුමේ පිටපත	1998 වර්ෂයේ සිට පැවත එන ශේෂයක් බැවින් විස්තර සොයා බලා කඩිනමින් ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ.	අදාළ ඇවර ගිණුම විගණනයට ඉදිරිපත් කළ යුතුය.
(ඇ) ස්ථාවර තැන්පතු ඇප ණය	58,918,112	ඇපයට තබන ලද ස්ථාවර තැන්පතු විස්තර, ඒවායේ වර්තමාන තත්ත්වය, ණය ලිපිගොනු සහ ශේෂ සනාථන ලිපි	විස්තර සොයාබලා කඩිනමින් ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ.	අදාළ තොරතුරු කඩිනමින් විගණනයට ඉදිරිපත් කළ යුතුය.
(ඈ) පොදු ගිණුම තැන්පත්	8,469,164	විස්තරාත්මක උපලේඛන	නීති අංශය මගින් කාල විශ්ලේෂණය සකස් කරමින් පවතී.	ගිණුම් ශේෂයට අදාළ විස්තරාත්මක උපලේඛන විගණනයට ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

1.6 ලැබිය යුතු මුදල්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ දැක්වීම	අදහස් නිර්දේශය
(අ) ලැබිය යුතු භාණ්ඩාගාර නියෝජ්‍ය ණය ලෙස දක්වා තිබූ 2000 වසරේ භාණ්ඩාගාරයට ලබාදුන් පරිපාලන ණය සඳහා ලැබිය යුතු පොලිය රු.81,871,370 ක් අයකර ගැනීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.	දෙපාර්තමේන්තුව සතු තොරතුරු භාණ්ඩාගාර මෙහෙයුම් දෙපාර්තමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කර ඇත්තේ, මේවන තෙක් ප්‍රතිචාර දක්වා නොමැත.	ලැබිය යුතු පොලිය අයකර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය
(ආ) අක්‍රිය ණය උපලේඛන අනුව 1989 සිට 2006 වර්ෂය දක්වා කාලය තුළ අරමුදලින් සමුපකාර සමිති 41 කට අවස්ථා 55 කදී ලබා දී තිබුණු එකතුව රු.122,816,173 ක් වූ ණය මුදලින් 2024 ජනවාරි 01 දිනට අයවීමට පැවති රු.86,921,553 ක ශේෂයෙන් සමාලෝචිත වර්ෂයේදී ණය වාරික ලෙස රු.5,198,359 ක් පමණක් අයවී තිබුණි. තවද 2024 ජනවාරි 01 දිනට ලැබිය යුතු රු. 101,329,332 ක් වූ ණය පොලියෙන් සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී රු.650,901 ක් පමණක් ලැබී තිබුණි. ඒ අනුව ණය ලබාදී වසර 18 ත් 35 ත් අතර කාලයක් ගත වී තිබුණද අයවීමට තිබූ රු.81,723,194 ක් වූ ණය ශේෂ හා රු.90,658,863 ක් වූ පොලි සමාලෝචිත වර්ෂයේදී ද අයකර ගෙන නොතිබුණි.	ණය අය කිරීමේ කටයුතු අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබේ.	ණය ශේෂ හා පොලිය අය කිරීමේ කටයුතු විධිමත් හා කඩිනම් කර, ලැබිය යුතු ශේෂ අයකර ගත යුතුය.
(ඇ) සක්‍රිය ණය උපලේඛන අනුව 2001 සිට 2023 වර්ෂය දක්වා කාලය තුළ සමුපකාර සමිති 20 කට ලබාදී තිබූ ණය වලින් අයවීමට තිබූ රු.438,010,100 ක් වූ ණය හා රු.210,808,907 ක් වූ පොලිය ණය ලබාදී වසර 23 ත් වසර 1 ත් අතර කාලයක් ගතවී තිබුණද අයකර ගෙන නොතිබුණි.	ණය අය කිරීමේ කටයුතු අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබේ.	ණය ශේෂ හා පොලිය අය කිරීමේ කටයුතු විධිමත් හා කඩිනම් කර, ලැබිය යුතු ශේෂ අයකර ගත යුතුය.
(ඈ) ගොඩනැගිලි ද්‍රව්‍ය සංස්ථාවට 2013 වර්ෂයේදී ලබා දී තිබූ රු.75,000,000 ක ණය මුදලින් 2024 දෙසැම්බර් 31 දින වන විට රු.62,091,372 ක් හා පොලිය රු.95,370,079 ක් අයවීමට පැවති අතර ණය ලබා දී වර්ෂ 12ක් ගත වී ඇත්තේ එම හිඟ මුදල් අයකර ගැනීමට කටයුතු කර නොතිබුණි. තවද, හිඟ ණය මුදල හා පොලී මුදල අයකර ගැනීම අමාත්‍යාංශ මට්ටමින් සිදු කළ නොහැකි නම් අමාත්‍ය මණ්ඩලයට යොමුකරන ලෙස 2021 අගෝස්තු 05 දින පවත්වන ලද රාජ්‍ය ගිණුම්කාරක සභාවේදී නියෝග කර තිබුණ ද වසර 4 කට ආසන්න කාලයක් ගත වී ඇත්තේ ඒ අනුව කටයුතු කර නොතිබුණි.	එම සංස්ථාව කැඳවා ණය අයකිරීම සම්බන්ධව සකවිෂා කිරීමට නියමිතය .	ණය අය කිරීමේ කටයුතු කඩිනම් කළයුතු අතර රාජ්‍ය ගිණුම්කාරක සභාවේ නියෝග පරිදි අමාත්‍ය මණ්ඩලයට ඉදිරිපත් කළ යුතු නම් ඒ සඳහා කටයුතු කර හෝ ලැබිය යුතු ශේෂ අයකර ගත යුතුය.

- (ඉ) දේශීය කිරි නිෂ්පාදනය වැඩි කිරීමට ප්‍රමුඛතාවය ඇවර සමිතියක් වන බැවින් ඇවර කිරීමේදී හෝ සුදුසු දෙමින් කිරි සුපිරි අලෙවිසැලක් ආරම්භ කිරීමට හා ඇවරයේදී අදාළ මුදල අයකිරීමට පරිදි කටයුතු කර ණය ඒ සඳහා ගොඩනැගිල්ලක් ඉදිකිරීමට සමුපකාර නියමිතයි. මුදල අයකිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.
- (ඊ) 2007 වර්ෂයේදී රු.15,587,000 ක පොලී රහිත ණය මුදලක් වසර 20 ක් තුල ගෙවා නිම කිරීමට ලබා දී තිබුණි. ණය මුදල ලබා දී වසර 17 ක් ගත වී තිබුණ ද රු.757,250 ක් පමණක් අයකර ගෙන තිබූ බැවින් 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට රු.14,849,750 ක් තවදුරටත් අයවිය යුතුව පැවතුණි.
- (ඊ) 2008 වර්ෂයේ සිට ලැබිය යුතු ශේෂයක් ලෙස විස්තර සොයා බලමින් පවතින අයවිය යුතු පාර්ශවයන් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ දැක්වෙන බව. හඳුනාගෙන නිරවුල් කර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.
- රු.5,000,000 ක් ව්‍යාපෘති ණය ලෙස වර්ගීකරණය කර ඇතත් එම මුදල් අයවිය යුතු පාර්ශවයන් හඳුනාගෙන නිරවුල් කරගැනීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.

1.7 නීති, රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම

නීති, රීති, අනුකූල නොවීම
රෙගුලාසි ආදියට
යොමුව

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම නිර්දේශය

2020 අගෝස්තු 28 දිනැති අංක 01/2020 දරන රාජ්‍ය මුදල් වක්‍රලේඛයේ 1 කොටසෙහි 3 ඡේදය

ණය හෝ අත්තිකාරම් ලෙස ලබාදී ඇති මුදල් අගය පොතෙන් අස්කර දැමිය හැක්කේ අත්හැර දැමීමට නිසි අධිකාරී බලය ලිඛිතව ලබාදීමෙන් පසුව වුවද ගණන් දීමේ නිලධාරීගේ ලිඛිත අනුමැතිය මත පමණක් එකතුව රු.30,439,560 ක් වූ ලැබිය යුතු ශේෂ 12 ක් කපාහැර තිබුණු අතර එම මුදල් නැවත අයකර ගැනීම සඳහා දැරිය හැකි සියළු උත්සාහයන් හා නෛතික ක්‍රියාමාර්ග ද ගත් බව තහවුරු කර ගැනීමට ප්‍රමාණවත් සාක්ෂි ඉදිරිපත් නොවුණි. තවද වසර 15 සිට 37 දක්වා කාල පරාසයක වූ වටිනාකම රු.10,235,008ක් වූ ගෙවියයුතු ශේෂ 04ක් ද නිසි අධිකාරියකින් තොරව ගිණුම්වලින් ඉවත් කර තිබුණි.

අංක 01/2020 දරන රාජ්‍ය මුදල් වක්‍රලේඛය ප්‍රකාරව කපා හැරීම් සඳහා අනුමැතිය ලබා ගැනීමට ඉදිරිපත් කළ අවස්ථාවේ සමුපකාර සංවර්ධන කොමසාරිස් සහ සමිති රෙජිස්ට්‍රාර් වෙත පනතෙන් පැවරී ඇති බලතල අනුව කටයුතු කරන ලෙස ලිඛිතව දැනුම් දුන් අතර ඒ අනුව අදාළ සටහන් පනවන ලදී.

සමුපකාර සමිති පනතේ XIII වන පරිච්ඡේදය අනුව අයවිය යුතු ණය අයකර ගැනීම සඳහා ණයකරු ආඥාපනතේ විධිවිධාන අනුව කටයුතු කළ යුතුය.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු.328,111,111ක අතිරික්තයක් වූ අතර ඊට අනුරූපව ඉකුත් වර්ෂයේ අතිරික්තය රු.431,521,433 ක් විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු.103,410,322 ක පිරිහීමක් නිරීක්ෂණය විය. මෙම පිරිහීමට ස්ථාවර තැන්පතු පොලී ආදායම රු. 103,604,562 කින් අඩුවීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 කළමනාකරණ අකායර්ක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) රු. මිලියන 1,076 ක් ස්ථාවර තැන්පත් වල ආයෝජනය කිරීම සඳහා රාජ්‍ය බැංකුවලින් මිලගණන් කැඳවීමේදී එක් බැංකුවකින් 2024 ජුනි 11 දිනට සියයට 9 ක පොලී අනුපාතයක් ලබාදී තිබූ අතර මුදල් ආයෝජනය කිරීමේදී දින දෙකක් ප්‍රමාද වීම මත පොලී අනුපාතය සියයට 8.6 දක්වා අඩු වී තිබූ අතර ඒ හේතුවෙන් රු.2,370,147 ක පොලියක් අරමුදලට අහිමි වී තිබුණි.	මෙම ආයෝජන ස්වයංක්‍රීයව පද්ධතිය මගින් කල් පිරීමේදී ලබා දෙන ලද පොලී අනුපාතය අඩු බැවින්, ස්ථාවර තැන්පත් කල්පිරීමේදී අවලංගු කර මිල ගණන් කැඳවා නැවත ආයෝජනය කරනු ලබයි. ඒ අනුව මහජන බැංකුවේ පවතින ආයෝජන සඳහා වැඩි රේටයකුත් අනෙකුත් බැංකුවල පැවති ශේෂයන් සඳහා අඩු රේටයක් ලබාදී ඇත. මෙය බැංකු ප්‍රතිපත්ති තීරණයක් වන බැවින් ඊට එකඟ වීමට සිදු විය.	මුදල් ආයෝජනය කිරීමේදී උපරිම වාසිය ලැබෙන පරිදි ආයෝජනය කළ යුතු අතර සිදුවී ඇති අලාභය සඳහා වගකිව යුතු පාර්ශව අභ්‍යන්තර පරීක්ෂණයක් මගින් සොයා බලා අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.
(ආ) සමුපකාර සමිතිවලට පමණක් ණය දියහැකි බවට 1973 සමුපකාර සමිති රීති අංක 44 iii (ඇ) අනුව ප්‍රතිපාදන තිබුණ ද, ඊට පටහැනිව සමුපකාර තොග වෙළඳ සංස්ථාවට හා ජාතික සමුපකාර සංවර්ධන ආයතනයට පිළිවෙලින් 2012 වර්ෂයේදී රු.13,969,497 ක හා 2014 වර්ෂයේදී රු.25,000,000 ක පොලී රහිත ණය ලබාදී තිබුණි. සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයේ වර්ෂ 10 ට වැඩි කාලයක් ගත වී ඇතත් සමුපකාර තොග වෙළඳ සංස්ථාවෙන් කිසිදු ණය මුදලක් අයවී නොතිබූ අතර ජාතික සමුපකාර සංවර්ධන ආයතනයෙන් රු.6,000,000 ක් පමණක් අයවී තිබුණි.	සමුපකාර තොග වෙළඳ සංස්ථාවට ණය මුදල් ගෙවා නිමකරන ලෙස දන්වමින් නිරන්තරයෙන් ලිපි මගින් හා අමාත්‍යාංශය මගින් ද දන්වා ඇත.	සමුපකාර සමිති රීතිවලට අනුකූලව කටයුතු කළ යුතු අතර අයවීමට තිබෙන ණය ශේෂ කඩිනමින් අය කරගත යුතුය.

3.2 මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) 1983 අංක 32 හා 1992 අංක 11 දරන (සංශෝධන) පනත්වලින් සංශෝධිත 1972 අංක 5 දරන සමුපකාර සමිති පනතේ 49 හා 50 (අ), (ආ) වගන්ති අනුව ලියාපදිංචි සමිති 03 ක් ලියාපදිංචි කළ පළමු වර්ෂයේ සිටම විගණනය සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි. එම සමුපකාර සමිතිවල වර්තමාන ක්‍රියාකාරී තත්ත්වය පිළිබඳ සොයා බලා ලියාපදිංචිය අවලංගු කළ යුතු ද යන්න හඳුනාගෙන නොතිබුණි. තවද උක්ත පනතේ 50 (අ) වගන්තිය අනුව 2024 දෙසැම්බර් 31 දින වන විට ලියාපදිංචිය අවලංගු කිරීම සඳහා අවසාන වාර්තා ඉදිරිපත් කර මාස 05 ත් මාස 23 ත් අතර කාලයක් ගත වී ඇතත් ලියාපදිංචිය අවලංගු නොකළ සමිති 06 ක් පැවතුණි.	එක් සමිතියක වත්කම් පවරා ගැනීම සම්බන්ධව උද්ගත වූ ගැටළුවක් දීර්ඝකාලයක සිට පවතින බවත් අනෙක් සමිතිවල ගිණුම් ඉදිරිපත් කිරීමට කටයුතු කරන ලෙස දැනුම් දී ඇති අතර එසේ නොවන්නේනම් ඉදිරියේදී නෛතික ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම සඳහා නීති අංශය වෙත යොමු කිරීමට නියමිත බව.	සමිතිවල ක්‍රියාකාරී තත්ත්වය පිළිබඳ සොයාබලා පනතේ නියමයන්ට අනුකූලව කටයුතු කළ යුතුය.
(ආ) සමුපකාර සමිතියක් අවලංගු කර වසර 16 ක් ගතව ඇතත් ඇවරකරුවකු පත් කර නොතිබුණි. තවද සමුපකාර සමිති 13 ක ඇවර කටයුතු අවසන් කර මාස 03 ක් ඉකුත් වූ පසු උක්ත පනතේ 57 (3) වගන්තිය අනුව හිමිකම් කියා පෑමෙන් පසු ඉතිරිවන අතිරික්තය ප්‍රාදේශීය හෝ මහජනෝපකාර අරමුණකට හෝ අතිරික්ත අරමුදලේ තැන්පත් කිරීම කළ හැකි වුවත් ඒ අනුව කටයුතු කළ බව තහවුරු කර ගත නොහැකි විය.	නවක නිලධාරීන් බඳවා නොගැනීම නිසා නිලධාරීන්ගේ හිඟය විශාල ගැටළුවක් වී ඇති බව හා ඇවර කරන ලද සමුපකාර සමිති 13න් අතිරික්තයක් ඉතිරිව පැවති සමිතියේ මුදල් සමුපකාර අතිරික්ත අරමුදලට බැර කරන ලදී.	ඇවර කිරීමට අදාළ කළමනාකරණ තීරණ කාර්යක්ෂමව ගත යුතු අතර, ඇවර කරන ලද සමිතිවල අදාළ කාර්යයන් සිදුකල බව තහවුරු කිරීමේ ලේඛන යාවත්කාලීනව පවත්වා ගත යුතුය.